

Verslag gendersessie 8 december 2016

Rineke van Dam (Rutgers): r.vandam@RUTGERS.NL en Margriet van der Zouw (WO=MEN): M.vanderZouw@wo-men.nl

Doel: Identificeren van kansen, uitdagingen, acties/vervolgstappen voor het bereiken van

SDG 5: Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes

- 5.1 Een einde maken aan alle vormen van discriminatie jegens vrouwen en meisjes, overal
- 5.2 Alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes in de openbare en de privésfeer uitroeien, ook inzake vrouwenhandel en seksuele en andere soorten uitbuiting
- 5.3 Uit de wereld helpen van alle schadelijke praktijken, zoals kind-, vroege en gedwongen huwelijken en vrouwelijke genitale verminking
- 5.4 Erkennen en naar waarde schatten van onbetaalde zorg en thuiswerk door het voorzien van openbare diensten, infrastructuur en een sociaal beschermingsbeleid en door de bevordering van gedeelde verantwoordelijkheden binnen het gezin en de familie, zoals dat nationaal van toepassing is
- 5.5 Verzekeren van de volledige en doeltreffende deelname van vrouwen en voor gelijke kansen inzake leiderschap op alle niveaus van de besluitvorming in het politieke, economische en openbare leven
- 5.6 Verzekeren van universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg en reproductieve rechten zoals overeengekomen in het kader van het Actieprogramma van de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling en het Peking-Actieplatform en de slotdocumenten van hun desbetreffende conferenties
- 5.a Hervormingen doorvoeren waarbij vrouwen gelijke rechten krijgen op economische middelen, naast toegang tot eigenaarschap en controle over land en andere vormen van eigendom, financiële diensten, erfenissen en natuurlijke hulpbronnen, in overeenstemming met nationaal recht
- 5.b Het gebruik doen toenemen van innovatieve technologie, in het bijzonder de informatie- en communicatietechnologie, om te komen tot een grotere zelfredzaamheid van vrouwen
- 5.c Een gezond beleid en afdwingbare wetgeving goedkeuren en versterken voor de bevordering van gendergelijkheid en de zelfredzaamheid van alle vrouwen en meisjes op alle niveaus

gendergelijkheid en SDG 5 in Nederland.

Wat zegt het CBS rapport over de gender indicatoren in Nederland?

Het CBS rapport laat enorme data-gaps zien: Van alle gender-targets zijn slechts 4 van de mondiale SDG indicatoren gemeten. Voor 2 van de 6 targets is er geen enkele indicator gemeten (meeste targets hebben 2 indicatoren). Data zijn nodig over de prevalentie van kindhuwelijken, vrouwenbesnijdenis en het kunnen maken van eigen goedgeïnformeerde beslissingen over seksuele relaties, voorbehoedsmiddelen en reproductieve gezondheidszorg in Nederland.

Waar wel informatie over is...

- Verschil in uurloon: vrouwen verdienen in 2015 gemiddeld per uur 16% minder dan mannen;
- Nederlandse vrouwen werken relatief vaak parttime, vergeleken met andere landen

- Cijfers voor seksueel geweld liggen relatief hoog in Nederland;
- Er is een verschil in gezonde levensverwachting tussen mannen en vrouwen: ligt ruim 1 jaar lager dan mannen.
- Slechts 10 procent van alle posities in bestuursraden en raden van commissarissen in Nederland wordt bekleed door een vrouw. Het door de minister ingestelde wettelijke streefcijfer van 30 procent is voor 2015 niet gehaald.

Rutgers' additionele analyse over seksuele en reproductieve gezondheid en reproductieve rechten (target 5.6) Zie meer hier: <http://www.rutgers.nl/nieuws-opinie/nieuwsarchief/inbreng-rutgers-voor-de-nationale-voortgangsrapportage-over-het-behalen>

- Hoewel anticonceptiegebruik in NL relatief hoog is (bijna 60% van vrouwen in reproductieve leeftijd), blijven specifieke kwetsbare groepen achter. Zo zijn er relatief hoge abortuscijfers onder bv vrouwen van Surinaamse en Antilliaanse afkomst. Anticonceptie wordt niet meer vergoed in de basisverzekering vanaf 21 jaar.
- 30% van de jongeren geeft aan geen volledige les te hebben gekregen in seksuele voorlichting. Meestal krijgen jongeren alleen les in het biologie aspect, en niet bv over gendergelijkheid, seks in de media, vrije partnerkeuze en grenzen aangeven in seksueel gedrag.

Recentelijk in het nieuws: Nederland zakt drie plaatsen op Global Gender Gap Index 2016, naar de 16de positie. <https://www.eur.nl/nieuws/nieuwsoverzicht/detail/news/6793-nederland-zakt-drie-plaatsen-op-de-global-gender-gap-index-2016/>

Uitkomsten interactieve deel van de sessie:

- 1. Kansen en successen:**
  - a. Bespreekbaarheid van gendergelijkheid, minder taboe op seksualiteit, veel aandacht voor gelijkheid, autonomie/keuzevrijheid;
  - b. Wetgeving: non-discriminatie, onderwerpen worden opgepakt door ministeries/organisaties;
  - c. Gezondheidszorg: goede toegang, lage moedersterfte, vrouwen kunnen kiezen over reproductiviteit, verkrijgbaarheid van anticonceptie;
  - d. Onderwijs: toegang, meisjes doen het goed!
  - e. Arbeidsparticipatie: gestegen
  - f. Big data: kans als deze data wordt gebruikt!
- 2. Uitdagingen/gaps:**
  - a. Verdeling werk/zorg: ouder- en vaderschapsverlof, kinderopvang en faciliteiten voor vrouwen om te kunnen werken, mogelijkheden voor thuiswerken, mantelzorg komt grotendeels op schouders van vrouwen terecht, 1,5 verdienscultuur (automatisme), zwangerschapsdiscriminatie
  - b. Ongelijke beloning: gender pay-gap
  - c. Vrouwen aan de top: meer en actief zoeken naar genderbalans in beroepen, meer meisjes/vrouwen in bv medische en juridische beroepen (mannen stromen uit)
  - d. Politieke participatie van vrouwen, met name in gemeenteraden
  - e. Stereotypering: we moeten de gender stereotypering en mechanismen die deze voedt 'kraken'/transformeren, rolpatronen loslaten, mentaliteitsverandering, samenleving veranderen, aanpak via media en scholing
  - f. Geweld tegen vrouwen: preventie versterken vooral weerbaarheid kinderen en jongeren, mensenhandel & gedwongen prostitutie, genderneutraal beleid

huiselijk geweld moet gender-sensitief (volgens Verdrag van Istanbul, Raad van Europa).

- g. Gezondheidszorg: gender (en LHBTI) sensitieve gezondheidszorg, meer aandacht voor vrouwenlichaam nodig (i.e. andere reactie op medicijnen en behandelingen), zowel in de zorg als in onderzoek
- h. Gedisaggregeerde data nodig

3. Acties/aanbevelingen/vervolgstappen:

- a. Stereotypering:
  - i. dialoog voeren, bv middels (social) media en aanpak reclamewereld, positieve rolmodellen;
  - ii. opvoeding: verwerken gendercomponent in opvoedcursussen;
  - iii. onderwijs: gendergelijkheid meer in onderwijs meegeven (voorbeelden geven, bespreekbaar maken, etc), pabo-studenten bewuster maken van stereotypering, gendertrans-formatief werken, ook aandacht voor jongens-man (non-binair)
- b. Verdeling werk/zorg:
  - i. kinderopvang betaalbaar en beschikbaar (@locatie?), vaderschapsverlof (betaald) naar tenminste 8 weken (gemiddeld in Europa);
  - ii. parttime werk ook voor hoge functies stimuleren;
  - iii. beroepssegregatie oplossen door vrouwen gunstige arbeidsvoorwaarden te bieden in STEM-sectoren;
  - iv. 25-urige werkweek?
- c. Seksueel geweld: inzet op preventie, weerbaarheid en seksuele vorming, belang van een integrale focus;
- d. Beleid & overheid: samenwerking binnen overheid, bv middels een SDG5 werkgroep, & interactie met andere actoren; beleid moet beter afgestemd en integraler;
- e. Gender-sensitief stemmen;
- f. Good practices onderzoeken uit andere landen zoals Scandinavië, Duitsland, en deze in Nederland toepassen;
- g. Maatschappelijk middenveld (bv Rutgers) kan bijdragen aan beleid en data.

Conclusie:

Uit de discussie kwam sterk naar voren dat gender ongelijkheid zeer diep verankerd zit in de Nederlandse samenleving, en de slechte score van Nederland op dit gebied zowel te wijten is aan gender stereotype normering/maatschappelijke gedachten, als aan de impact van overheidsbeleid op individuele keuzes (bv rondom arbeid-zorg). Bij normering hebben we het vooral over genderstereotypering die wordt versterkt (of in ieder geval onvoldoende wordt aangepakt) middels het onderwijs systeem of middels reclame/TV. Om genderongelijkheid aan te pakken is een sterke inzet op preventie nodig (zie hierboven een aantal suggesties). Wat betreft het overheidsbeleid werd vooral gekeken naar bv de kinderopvang en het vaderschapsverlof als belangrijke beleidsgebieden. Samenwerking binnen de overheid (over de grenzen van ministeries heen) en met maatschappelijke en private actoren is nodig om tot een integrale aanpak van genderongelijkheid te komen.